

ВІКОВІ ДУБИ ХАРКІВЩИНИ: ЛОКУСИ ЕКОЛОГО-ТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ТА ПОТЕНЦІЙНІ ОБ'ЄКТИ ЗАПОВІДАННЯ

Ларіонова А.М., студентка 2 курсу
Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна
Клещ А. А., старший викладач ХНУ імені В. Н. Каразіна, науковий керівник
м. Харків, майдан Свободи, 4, Україна
anastalarimax@gmail.com

Екологічний туризм (або екотуризм) наразі є одним із видів суспільної діяльності, що динамічно розвивається в Україні. Його позитивну роль у формуванні енвайронментального світогляду громадян та набутті знань про навколишнє середовище важко переоцінити. На практиці ж, він реалізується шляхом здійснення туристичних походів та інших різновидів рекреації у відносно незміненому природному середовищі. То ж, об'єкти та території природно-заповідного фонду, що володіють високим природоохоронним, культурно-освітнім та науковим значенням становлять значний інтерес для екотуристів.

Для Харківської області, що має низький показник заповідності територій (близько 3% згідно даних екологічного паспорту за 2017 рік), актуальним завданням є пошук та виявлення територій, які потенційно придатні для заповідання. Очевидним є й те, що розширення мережі заповідних об'єктів області позитивно вплине на розвиток еколого-туристичної галузі.

Харківський район області вирізняється вкрай низькою часткою заповідного фонду від загальної площі, що становить лише 0,1%. Дана ситуація є несприятливою як з огляду на необхідність збереження природного середовища, так і задля здійснення екотуристичних заходів через брак привабливих та облаштованих об'єктів відвідування. У цьому світлі, особливий інтерес з боку обох галузей являють собою вікові дуби, що зустрічаються на території Харківського району. Ці багаторічні рослини здебільшого є представниками виду *Quercus robur* L. (дуб звичайний або черешчатий), що внесені до Червоної книги Міжнародного союзу охорони природи.

У лісовому масиві Озерянський ліс поблизу с. Комарівка та с. Артемівка Мереф'янської міської ради виявлено два вікових дерева дубу, що на даний момент не оголошені об'єктами природно-заповідного фонду та є маловідомими серед місцевої громади. Не зважаючи на це, на нашу думку, ці дуби мають високу природоохоронну та естетичну цінність з огляду на їх значний вік.

Для встановлення віку цих дубів використано методику, що запропоновану Шнайдером С. Л. та інш. (2011). Згідно методики, вік дерева визначається за формулою 1 :

$$L = C \times K \quad (1)$$

де L - вік дерева;

C - довжина окружності стовбуру;

K - коефіцієнт визначений для деревних порід (для дубу коефіцієнт K = 1)

У лютому 2019 року було здійснене точне визначення локації та обміри довжин окружностей стовбурів цих дубів. Результати вимірювань та обчислень представлено в таблиці 1.

Таблиця 1

Результати інструментальних вимірів та обчислення віку досліджуваних дерев

Дерево	Географічні координати	Довжина окружності стовбуру, м	Визначений орієнтовний вік, р
Дуб 1	49°51'22.5396" пн. ш. 36°1'29.0964" сх. д.	5,1	510
Дуб 2	49°51'21.9924" пн. ш. 36°1'30.3492" сх. д.	5,7	570

Визначений вік досліджуваних дерев є доволі значним. Це дає підстави стверджувати наступне:

- Дані дуби володіють високою науковою та природоохоронною цінністю та мають підлягати подальшому заповіданню у якості ботанічних пам'яток природи місцевого значення;
- Вікові дуби мають значний потенціал як об'єкти екологічного туризму та можуть бути використані в цілях культурного, наукового просвітництва та морально-етичного й екологічного виховання рекреантів.